

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ATTONDE
ARG.

N° 11

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:—

Halvt " " 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—

Halvt " " 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet

Ansv. red.: M. Westerblom

Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris

enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

18 mars

1925

FÖRENINGEN „SVENSKA
ODLIGENS VÄNNERS“
16:de årsmöte, avhållet
i Hapsal söndagen den
1 mars.

Efter beivrande av en i Hapsals kyrka anordnad stämmingsfull svensk gudstjänst, förrättad av prosten Erik Petzäll, Reval, samlades de tillstädeskomna medlemmarna till ett antal av c. 50 stycken, å hotell Petersburg, där egentliga årsmötet öppnades kl. 11 f. m. av föreningens ordförande lektor H. Pöhl, Reval.

Till ordförande vid dagens förhandlingar utsågs rektor P. Söderbäck, Birkas, och till sekreterare för protokollet agronom E. Adalberth, Birkas.

Föreningens ordförande H. Pöhl föredrog årsberättelsen för 1924. Av denna framgick, att hela medlemsantalet under året varit 504. Genom döden hade under året avgått 3 medlemmar, nämligen Erik Nyman, Nuckö, konsul John Folkard van Scherling, Rotterdam, samt Kristian Vesterholm, Roslep. De närvarade hedrade de bortgångnas minne genom att resa sig. Årsberättelsen omnämnde vidare, att Folkhög-, lantmanna- och husmodersskolan vid Birkas, svenska skolan i Reval samt läne-

biblioteken i Reval och bygderna varit föreningens särskilda skötebarn. Vid Birkas hade under året skett ombyte av lärarepersonal i det rektor Kaleb Andersson, agronom E. Green, fru Ingeborg Andersson och fröken Esther Ljunglöf återvänt till Sverige och blivit ersatta med rektor P. Söderbäck, agronom E. Adalberth, fru Anna Söderbäck och fru Esther Adalberth. Önskemål uttalades om anställandet av en bildningsinstruktör för det kulturella arbetet. Denne skulle samtidigt vara ombud och konsulent för biblioteken. Det är föreningens mål, att skolbibliotek bliva inrättade vid alla svenska skolor. En början härtill har gjorts. Av föreningens och dess lokalavdelningars kulturella arbete under året omnämndes bl. a. en å Wormsö avhållen sjömanskurs, som samlat 50 deltagare (vilka utbildats till skeppare) samt en av prosten E. Petzäll i Reval ännu pågående svensk språkkurs. Båda kurserna stodo under S. O. V:s beskydd. Slutligen omnämndes, att i Finland och Sverige för närvarande utbildas 8 folkskollärare från Estlands svenskbygder, varjämte 2 estlandssvenskar f. n. besöka folkhögskolor i Sverige.

Kassaredovisningen för året 1924 upplästes av föreningens kassör N. Bles. Inkomster och utgifter balaserade å Emk. 1.787.497. Av inkomsterna utgjorde Emk. 30.778 medlemsavgifter och Emk. 1.323.923 allmänna anslag, därav Emk. 638.173 från estniska staten och Revals skolstyrelse för föreningens skolverksamhet. Av utgifterna voro för Birkas Folkhögskola och jordbruk disponerade Emk. 955.487 och för Revals skola Emk. 331.678.

Budgetförslag för året 1925 föredrogs. Förslaget slutade å ett beräknat inkomst och utgiftsbelopp av Emk. 1.715.500. Budgetförslaget godkändes av årsmötet. Revisionsberättelsen föredrogs av kapt. A. Lindquist. Enligt revisorernas hemställan beviljades full och tacksam ansvarsfrihet åt kassör och styrelse.

Årsmötet beslutade utse direktör Oscar Ingman, Reval, till föreningens hedersordförande såsom en erkänsla för dennes stora insatser i arbetet till främjande av föreningens syftemål.

Till nya ledamöter av styrelsen utsågos prosten E. Petzäll och hr M. Westerblom, Reval, varjämte styrelseledamöternas antal utökades från 7 till 9.

Till revisorer för 1925 års räkenskaper utsågos de förutvarande, kapten A. Lindquist, kontorist G. Kühn och fru Rosette Beipman, Reval, med hr John Berggren, Vormsö och E. Tui, Paschlep som suppleanter.

Sedan prosten E. Petzäll till de närvarande riktat en maning att i den aktuella fattigvårdsfrågan bevaka de svenska intressena och arbeta för erhållandet av egna svenska ålderdomshem, samt dagens ordf., rektor P. Söderbäck uttalat förhoppningen om goda resultat av det samfälliga arbetet för svenskbygdens främjande till lycka och välsignelse för såväl dennas invånare som det estniska fosterlandet, avslöts årsmötet kl. 2 e. m. med avsjungandet av „Modersmålets sång.“

VÅR DIALEKT.

I Kustbon N:o 8, för innevarande år, har rektor P. Söderbäck å Birkas begagnat sig av „Aibosvenska“ ord, för att dymedels understryka sin uppfattning, att „Aibosvenskan ej är ett så dåligt språk, som många härute hålla det före.“ Härmed är artikelförfattaren inne på ett kapitel, som fått en utförlig behandling i Kustbon N:o 30 och 31-32 av den 6 och 20 december 1922. Den eller dessa av Kustbons läsare, som kunna glädja sig åt lyckan att hava alla tidningens nummer i behåll — och det är en glädje — hänvisas till uppsatsen i fråga. Men eftersom dessa, tyvärr, ej äro så många, som visat den lilla „lappen“ denna heder, så här några tankar i denna fråga.

Tänkan de estlandssvenskar anse visst inte sin dialekt för mindervärdig eller skämmas för densamma. Tvärtom — med undantag av några låneord — är den minst lika „riktig“ som vilken rikssvenska som helst, ja t. o. m. vida mer svensk och ursprunglig än denna. Ty jämförd med fornsvenskan, så står vår dialekt densamma nog åtskilligt

närmare än nutida hög- och skriftsvenska. Detta är vi således mycket medvetna om och stolta över. Att det gives folk, såväl av våra egna som grannarna och även rikssvenskar, som gör sig lustiga över vårt urgamla språk, skriver vi på deras dumhetskonto, rätt osh slätt. Och det skulle aldrig falla oss in att sticka under stol med vårt, genom otaliga släktled nedärvda fäderspråk.

Detta å ena sidan. Å andra sidan må det ej aktas oss för alltför stort rov, att vi även vill tillägna oss det moderna skriftspråket. Ty härigenom och dymedels sammanknytas vi med de övriga stamfränderna jorden runt, kunna vi tillgodogöra oss deras rika kulturskatter. Ju mera vi lyckats förfullständiga oss i denna form av svenskan, med dessto större förutsättningar kunna vi tränga på djupet i dess olika vetandenas schakt. Liksom man å Sveriges landsbygd och dess skolor sättes värde på att tillägna sig det allmänt antagna skriftlitteraturspråket, så må det ej anses för alltför förmätet av oss „utbölingar“ att efter förmåga kravla fram mot detta mål. Eller skulle vi härigenom bliva snyltgäster vid stamfrändernas av kulturella anrättningar dignade bord!

(Forts. följer).

INSÄNDA BREV.

Med sentomsider uppmärksamhet och intresse har undertecknad läst i Eder ärade tidning om de festligheter som den 12 och 26 augusti 1923 avhöllas på Vormsö och Nuckö: ett 50 årsjubileum av missionärerna Thoréns och Östarbloms ankomst till Nuckö och Vormsö. Att dessa kära män utträttat mycket gott härute, vill ingen förneka, men att då även samtidigt grunden lades till avsvenskningen är ock en sorgsen sanning. Folket levde under hårt förtryck och okuning-

heten och fattigdomen var mycket stor. Det förkunnade ordet hämtade tröst åt de förtryckta och mottogs med glädje. Att estlandssvenskarna alltid blickat mot Sverige som mot någonting högt, ideellt och stort och bemött det som kom därifrån med djup aktning, hjälpte till att missionärerna hade god framgång. Samtidigt med den andliga väckelsen började man ock utrota alla folkseder och bruk. Alla de oskyldiga nöjen och lekar, folkvisor m. m. stämpades såsom syndiga och opassande för en kristen. Man kämpade även mot den nationella dräkten. Man höll större och mindre andliga möten. I de tvåspråkiga byarna, egentligen hela Nuckö, var man mycket angelägen att predika estniska, ty „alla förstå ej svenska“ sade man.

För Guds skull må man allt offra och försaka. Ledda av sådan uppfattning fick vanligen en svensk menighet höra en estnisk predikan då det alltid fanns någon i hopen som ej förstod svenska. Det gäller huvudsakligen Nuckö. Seminariet i Nuckö, som i sinom tid givit mången duglig folkskollärare, var helt främmande för ett kulturarbete i nationell anda. Ingen höjde ropet „Varer svenske“ utan man seglade med strömmen. Det gick undan för undan. Man tvingade de stackars svenska barnen i flera skolor att läsa estniska och det berättas att prostten på Nuckö, då en andlig ledare med makt och myndighet, hade sagt åt Hans Pöhl, när han först började samla böcker till ett svenskt lånebibliotek, år 1898, att det icke behövdes, ty efter 30 år talades på Nuckö inte mera svenska. Under åren 1873 — 1897 går avsvenskningen raskare än någosin. På Vormsö och Nuckö övergå ock flera svenska gårdar i estniska händer, ty svenskarna voro icke så böjliga för herrarne som deras grannar. Det var först så sent som åren 1898 — 1900 som den svenska nationella väckelsen kunde bryta sig

fram i form av svenskt odlingsarbete. Omkring 1890 börjar ock russificeringsarbetet med full fart. Huru mycket hade man icke kunnat göra för 25—50 år sedan för den svenska folkstammens fortbestånd, hade man kunnat och velat. Då hade man även mera frihet till arbete än under de senare åren. Under-teknad har alltid varit och är en varm vän till det sunda andliga arbetet och tror att budordet „ära din fader och moder“ bäst hålles i ära och heder om man älskar sitt kära modersmål. Det sanna kristliga livet och den kulturella odlingen kunna gå och måste gå hand i hand. Då föra de ett folk framåt och göra det starkt.

Beder Eder, herr Redaktör, mottaga min sanna högaktning.

En gammal Nucköbo.

SVENSKA KLUBBEN I REVAL.

I ett tidigare nummer av „Kustbon“ har „Svenska Klubben“ omnämnts. Här ännu några detaljer!

Svenska Klubben i Reval har stiftats på uppslag av ett par riks- och finlandssvenskar, som känt behov av samling och organisation kring gemensamma intressen. Den närmaste tanken var ju då anslutning till S. O. V. Men man tvekade. S. O. V. var ju i alldeles särskild mening estlandssvenskarnas. Och dess uppgift var att med alla till buds stående medel arbeta direkt för estlandssvenskarnas kulturella intressen. Dessa kunde ju ej helt sammanfalla med riks- och finlandssvenskarnas. Arbetet måste då komma att bedrivas på olika linjer.

Emellertid kände klubbens stiftare starkt gemenskapen med stamfränderna här ute. Man ville ingalunda skilja sig från dem. Den lämpliga formen för en svensk klubb blev då att bilda en riks- finlandssvensk sektion, underavdelning till S. O. V., dels

för att stödja S. O. V., dels för att de få riks- och finlandssvenskarna ej skulle bli röst- och mållösa bland alla stamfränderna härute. S. O. V. och Svenska Klubben bli sålunda två händer i en och samma kropp, Riksföreningen; att klubben blir den vänstra handen, ligger ju i sakens natur, men kroppen behöver två händer.

För att klart och tydligt säga ifrån, att Svenska Klubben icke vore en skråbildning av en liten grupp svenskar, har den anmärkning gjorts i stadgarna, att utom riks- och finlandssvenskar „envar för svenskheten varmt intresserad person efter styrelsens prövning kan intagas“.

Allt som allt! Då Svenska Klubben härmed genom sin ordförande presenterar sig för „Kustbon“ och alla stamfränder här ute i Estland, gör den det i fast förvisning om gott samarbete och i medvetande om att hälsas välkommen. Det har alltid varit ett gästfritt hus, de svenskes, och vi bo under samma tak.

Erik Petzäll.

JUTT SEKOR JUTT.

Sjat ute febroar gikk anafolke te benhuse ute läsninge, samt färe he äne jamt brukar gå å somt e räddoan färe ättorstdaen. Som neh minas berja äitlor gåle lenget färe Jule bisa ringlaikar å sket folke färe ättorstdaen, bara solvor keftda gull å silvor. Skälma språka he skuld tarvas te gild streetre mäj ute aravärde, bara ja har no minai lill sinda tank tärom. Hemo tär vara, „hor än mä sitt aia.“ Lite e gänge lupu tankana te baks opa galfäggas juttana hovis folke aingång får had våka opa ättorstdaen. No hovis halv Revol had stae opa berge å gåpa å vånast opa hoit skäpe som skuld feerda, bara koilde had kume å skäpe ska te dadaen vara o kome. No hovis ormseboa o nukaboia ain hailsa viko had vare kraklendor ute kneena baket skrækken. He

had träffa så tokat än sa daen had just färst ångskäpe kome te Hosol å ver niibrigja blistra mä ång såss än he herst ive hail lände å folke had trod he skuld vara domsbasuna. Nu bläfta ja mä honde åt allt tolesa, dro skafuln lausor to vårtai avisbla å berja läsa. „Lite Nuka-hlapor“ Hm! Ån präftjan bita! Bara, ja siortöh, nöh är ja e hukka mä bara som hausvenske millat mä „men.“ bara Jrjasn änt skulda plifta så mike ive oss ungmänne. Färst saior: „No ha man bite tit om man ha vila.“ Tolet ä gutt te sai tåte man solvor ä när-opa. Färe än bakvels som mä julastgal värilaiken skuld gå åter å fram te Bärkjars tarvas tri doa å he ä hail hælge. Baket kloan opa oss ta ung än ve änt gära ingeting. Sant no! Bara häm ä skulde? Änt troor ja än ve ung ära lator, bara bere ve gära noa lige ta gal farteve vegen å tro än ve änt får bli inga män får skägge ä gråt å läppen kupar ute gamla just som bånese baket stupas. Fåtet äre te stiv ive å mike värre te stiv opada å färe he ha ta ung hittel vare stildor. Gutt skuld he vara om ve snart skuld bere ferståoror lite mair såss bere ve drää ätt lass å tå bliere färst noa å.

Hanas Jokke.

KRING SVENSKBYGDER

NAMNFÖRVRÄNGNINGAR.

När staten på våren 1920 övertog all skog, som tillhörde godsägaren i kommunen Rickholz så blevo alla skogsvaktareområden officiellt kallade såsom den lokala svenska ortsbefolkningen kallade dem. Nu synes dock skogsstyrelsen i Hapsal ha funnit de svenska namnen alltför opraktiska för en riksspråkig tunga och omdöpt dem till mera praktiska namnformer.

Sålunda heter Bastaback numera Saunamaa. Stenkull—Kivimäe. Galåsmon—Vananömme. Grönkull—Krinküla och Dirhamn—Tiiramaa.

De tre förstnämnda, som inte äro annat än mer eller mindre

lyckade översättningar och som även förut så kallats av kringboende ester förstås ju tämligen bra av ortsbefolkningen, men de två sistmända äro avsiktliga fula förvrängningar.

Vid ett tillfälle i fjol hade genom uppklistrade tillkännagivanden utbudits skog till salu inom dessa båda skogsområden, men genom missförstånd blivit obeaktade av personer, som önskat köpa skog, emedan de inte kände igen namnen, utan trott, att de funnos någonstans inne i estbygderna.

Pelle Noll.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Riksdagens finansutskott har för bekämpande av arbetslösheten höjt summan för detta ändamål från 20 till 30 miljoner mark.

Under sista tiden har man litet varstans här i landet börjat stifta mejeriföreningar, bl. a. också på Nuckö. Staten har även beviljat lån för sådana företag. Men den förhandenvarande lånekrediten för mejeriföretag och jordförbättringar räcker icke till för alla. Därför har jordbruksministeriet hos regeringen anhållit om, att lånefonden skulle ökas med 45 miljoner mark.

Till överbefälhavare för marinen har utnämnts marinestabschefen kapten H. Saltza.

Utlandet.

Som bekant, dog Tysklands president F. Ebert för någon tid sedan. Nu går Tyskland att välja ny president, och det redan den 29 mars. Det gäller att få en värdig efterträdare till Ebert, som verkligen förstått konsten att på ett skickligt sätt lotsa statskeppet genom bränningarna i lungnare vatten. Under hans tid uppnåddes överenskommelse med Frankrike, vilket icke varit en lätt sak.

KYRKLIGA NOTISER

Vormsö Ev. Luth. S:t Olai församl.

Februari månad:

Döpta: Johannes Johanneson Nee, Borrby Martes - Hansas. Sigrid Virginia Andersdtr. Notman, Förby Jakas Siff. Hulda Olivia Andersdtr. Alström, Rälby Peters. Viktor Emanuel Jaansson Grauverk, Rälby, Lydia Andersdtr. Svan, Rälby Laras. Armilde Ingeborg Johnsdtr. Alström, Rälby Massas. Agneta Tomasdtr. Kornblom, Borrby Jobbes-Mas. Alida Larsdtr. Öman, Förby Norrend.

Vigda: August Karlsson Freuvalt från Ridala socken och Maria Telliskivi från Sviby Jobbes-Mas. Tomas Larsson Alström från Borrby Anders och Agneta Andersdtr. Björkman, född Vidgren från Borrby Johans.

Döda: Maria Johansdtr. Söderblom, Hosby Smes, 78 år. Johan Herman Andersson Österlin, Sviby Nybondas, 1 år.

Predikoturer.

S:t Mikael's kyrka, Reval.

Passionspredikan fredagen den 20 mars, kl. 7, Riddareg. 3.

Högmässa d. 22, Midfastosönd., kl. 10,30 f. m.

Penningkurser

Revals börs.

18. mars 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1774	1789
100 rentmark	—	8875	8975
100 Fmk.	—	937	946
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	35—43
Gädda	„	„	25—35
Abborre	„	„	15—20
Strömning	„	„	12—15
Smör	„	„	100—125
Mjök	stop	„	22—23
Grädd	„	„	130—150
Ägg	par	„	14—17
Rågmjöl	pud	„	460—480
Kornmjöl	„	„	400—460
Havre	„	„	230—250
Potatis	tsetw.	„	120—140

Ved finnes ytterst litet och begäres Emk. 3000.— per famn.

Svensk i Amerika önskar korrespondera med
svenskar i Estland

och önskar även byta tidningar och tidskrifter mot frimärken.
Skriv till

K. Elof Karlsson

Box 165, Medical Lake Wash., U. S. A.

**Svenska Sockerfabriks
A. B., Malmö.**

Bitsocker, förpackat i paket
om 2 à 2½ kg., finnes till
salu hos alla specerihandlare.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut
icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Svenska Odlingens Vänner
anordnar lördagen den 28 mars, kl. 8 e. m.

svensk fest

med bl. a. solosång av operasångaren A. Arder
i Köpmannaklubben, Bredgatan 5.